

Quod DN. DEUS Noster benè beateq̄ vertat! ~~D. XXXIIA.~~
DISPUTATIO JURIDICA

wegnyrdw
DE

1668 796.
36
23
SECVNDIS
NUPTIIS, *Ayit tm. de Gwertyr*

Quam,
Magnif. Jctorum Collegio approbante,
SUB PRÆSIDIO
VIRI

MAGNIFICI, NOBILISSIMI, AMPLISSIMI,
DN. CASPARIS ZIEGLERI,
J. U. D. & Antecessoris in hac Academia, fa-
migeratissimi, Sereniss. ac Potentiss. Electoris Saxo-
niæ Consiliaril, Facultatis Juridicæ Ordinarii, nec non,
p. t. Decani, Curia Provincial. Consistorii Ecclesiasti-
ci, & Scabinatus Assessoris gravissimi, dignis-
simi,

*Domini Patroni ac Præceptoris sui plurimum
Observandi,*

Publico Examine submittit
AUTOR

CHRISTIANUS WEGNER!

Hennebergiâ-Francus.

IN ATHENÆO JCTORUM.

d. Maij.

WITTEBERGÆ, Typis Johannis Haken, 1668.

V I R I S

Admodum Reverendo, Nobilissimis, Amplissimis atq; Consultissimis,
DN. M. JOHANNI LINCKIO, Theo-
 logo præclarissimo, nec non Superintendenti Gothano-Henne-
 bergensi Dignissimo,

DN. G. CHRISTOPHORO LUCANO,
 Juridico, nec non Ærarii Magistro, Hassiaco-Schmalkaldiensi,
 prudentissimo, spectatissimo,

DN. VALENTINO RÖDERO, J. U. L.
 nec non Practico præcellentissimo, conspicuissimo,
*Dn. Mæcenatibus, Patronis ac Favitoribus suis præcipuò Reverentiæ,
 Honoris & Observantiæ cultu prosequendis,*
 S. P. O. P.

Cùm inter homines cognationem quandam natura constituerit, ut ele-
 gantissimè ait Ictus Florentinus in l. 3 ff. d. J. & J. consequens est, non so-
 lum illud, hominem homini insidiari nefas esse, ut ipse ibi in subjecta sibi
 materia infert, sed etiam hoc, homini ab homine omnibus, quibus potest,
 modis benè fieri oportere, fas atq; ipsum naturæ jus, tanquam connata at-
 que tacita quædam agendorum præceptrix, omninò flagitare; quod verissi-
 mum I Consulti effatum luculentius nobis inculcant hodiè quidem Divinæ
 literæ, at eò majori admiratione q. dignum, illud ex homine Ethnico pro-
 ferre nos pigere tamen non debuit. Jam si tantæ efficaciam, ac potentiam
 existit absolutus s. primus ille inter homines respectus ad invicem, quantò
 majora flagitabuntur, ubi præter generalem istam, ut ita loquar, conjuncti-
 onem, ad propriorem & arctiorem quandam vel naturam vel commercium
 nos deduxerit attinentiam? Quodnam autem divinius atque eximius com-
 mercium, magis vè alterum alteri devinciens est, quam prompta & nusquam
 non parata amicissimæ exhibitio Benevolentiam? quâ quippe sublata, (prohi-
 beor pluribus discurre) ut scivit Tullius, omnis est è vita sublata jucundi-
 tas. Hæcce mecum cogitans, VIRI PATRONI, non potui non extemplò
 subcolligere, quantum ipse Honori Vestro debeam. Condignè retribu-
 dum esset, sed dum id non valeo, enixæ tamen voluntatis signum, præfens
 hoc Studior. meor. Specimen Vestris Nominibus dicare debui; cætera pro
 me spondet Comicus: Bonis, ait, quod benè fit, haut perit. Valete!

V. R. atq; N. D.

Observantissimus

C. W.

797.

IN NOMINE JESU !

Aphorif. I.

Uandoquidem nihil in rebûs mortalium perinde venerandum sit, atq; matrimonium, quippe ex quo (non heri, nec nudius tertius, sed statim in primo mundi origine à DEO, qui ipse primi omnium conjugii paranympum, sacerdotem & parentem simul peregit, immediatè instituto) liberi & omnis deinceps sobolis series existat, quod Regiones atque Civitates frequentes reddat, undè denique optima reipublicæ coagmentatio fiat: indeque illud (tùm suimet causâ, tum liberorum respectu) omninò ampliori, quàm alia, sollicitudine dignum sit; *uti satis benè per plura differit religiosissimus Princeps Justinianus in Nov. 22. & 140. & idipsum multis numeris decât at locupletissimus Jctus Carpzovius in pract. crim. quest. 51. usq; n. 11.* facile hinc evenit, ut cum Legislatores & Prudentes Ethnici ex ipso naturalis rationis dictamine, consvadentibusq; publicæ rei necessitatibus atque commodis, tum verò longè maximè Christianitati addicti Imperatores ac Principes, Jurisq; Divini pariter ac Humani religiosissimi Sacerdotes, Consulti, secundum divinæ ac humanæ legis justissimam normam, venerandum hoc ex cœlis demissum donum, infirmitatis remedium, humanitatis solatium, Reipublicæ & Ecclesiæ seminarium, verè Augustino sic dictum *in c.*

A 2 antep.

antep. c. 27. quest. 1. Platonī 4. de LL. innumerabilibus, iisque saluberrimis sanctionibus atque scitis communium ierint: quod evincunt, tot non solum Juris Communis elegantissima Leges ac Canones, sed vel maxime etiam hodiernorum Christianorum Imperii supereminens Statuum ea de re promulgata divinissima Ordinationes Ecclesiasticae, & hujus cum primis ævi celeberrimorum Juris Consultorum ad cumulata consultissima opiniones atque sententia.

II. Horum jam ex numero ea quoque sunt, quae singulariter de secundis nuptiis in utroque Jure Legislatorum pariter & J Consultorum censuit autoritas. Cum n. iteratio matrimonii divinitus concessa in pari cum primis nuptiis versetur usu cottidiano, neque verò minus, imò quandoque magis, hi actus, ad conservandos castitatis ac honestatis terminos, providendi; ex primo jã fœdere prognatae soboli, cæterorum quoque plurium causa, legitimam prudenti; cautelam opus habeant; hac etiam in parte non sanè nullam juris condendi curam urgentissima deposcit necessitas: Quae quidem, qualia l. pleraque sint, quibusdam proponere lineolis, nostrihujus propositi est.

III. Secundas autem nuptias intelligimus hic, non simultaneas, sed *successivas*. Illae enim, (etiam ubi vir plures uxores ducit) ut naturali atque divino jure prohibita. *Gen. 2. v. 18. & 22. Matth. 19. v. 4. 5. & 6. Marc. 10. v. 11. Deut. 17. v. 17. 1. Cor. 7. v. 2. 4. ibi: hab ein jeglicher sein eigen Weib/nud etue jegliche hat ihren eigenen Mann. 2. Tim. 1. ibi: Wo einer ist untadelich eines Weibes Mann. Sub. D. 2. apb. 14.* (Licet dissentiat Bacch. ad Treutl. vol. 2. d. 6. th. 7. lit. C. & post eum alii, qui dum verba institutionis divinae, quod unus mas & foemina ac duo saltem in conjugio esse debeant, ita explicare, vel potius, removere volunt, qd. in multi uxoreitate cum singulis singula conjugia, adeoque; in unoquoque saltem duo deprehendantur, omninò frustra sunt, ac non expendunt, quod non tantum dicuntur, duo in conjugio esse debere, sed etiam sic, quod duo tantum in carne una esse debeant, quibus expressè secluduntur uni viro adjungi, quam una, plures, adeoque; stante hinc

798

te hinc jugali copula unius cum una, statim verum adest atq;
tam absolutum matrimonium, ut jam non possint fieri plura,
absq; multiplicatione in una carne plurium, (quod tamen i-
bi prohibetur,) absque injuria & maculatione prioris illius
arg. 1. ad Cor. 7. v. 4. ibi: Der Mann leiste dem Weibe (nicht sei-
nen Weibern) die schuldige Freundschaft ic. Der Mann ist sei-
nes Leibes nicht mächtig/sondern das Weib / absquevé tandē,
quod summum rei nomen est, turpissimo adulterio *Matth. 19.*
Luc. 10. junct. c. 8. X. de divort. vers. sane veridica. quod cum natu-
ra probrum quoddam sit. *l. probrum. 42 ff. de V. S.* utique poly-
gamia talis jure etiam naturali prohibita erit: cui accedit,
quod prohibitiones divinæ morales in re ipsa nihil à naturali-
bus, sed modo saltem manifestationis differant. *Dn. D.*
VVendl. Præcept. meus colendisimus, in Phil. Pract. l. 1. § 7. Idem
ergò de prohibitione polygamix subsumentum, eamque jure
etiam naturali prohibitam dicendū. Benè hanc in re Hiero-
nym. *in c. quomodo 31. q. 1.* una costa inquit, à principio in unam
uxorem versa est, & erunt, dictum, duo in carnem unam, non
tres, neque quatuor: alioqui jam non duo, sed plures. Nihil
moveret altera ratio dissentientium, quod possit vir plures uxo-
res æquali amore conjugali prosequi (idem enim, si verum,
possit & uxor, sed neuter puro & absque affectu adulterino)
& possit pluribus fœcundandis & alendis sufficere. Hic enim
non est questio de posse viri naturali, sed de debito, honesto
atque licito, quod recta ratio, indeque fluens ipsa lex naturæ
jubet ac præcipit. Nullo ergò ex principio rectæ rationis
naturali probandus est caninus ille atque bovinus cum pluri-
bus congressus, quem uti constat, etiam pleraque animantia
ἀλογα respuunt, nec cum aliis quàm sua sociola cohabitare
amant. De jure autem Divino non obstant exempla in sacris
litteris relata quorundam patrum. Sive enim dispensationem
divinam intervenisse dicamus, (quod volunt August. *in c. 2.*
dist. 26. Innocentius *in c. 8. X. de divort.* Kaysersl. Erklärung
wegen der Religion de anno 1548. *tit. 21. §. 2.* sive ex pravâ il-
lorum temporum consuetudine, posteritatis latius propagan-
pæ causa, à divina ordinatione secessionem factam fuisse, &

hunc in illis noevum à DEO toleratum & pœnitentiam agentibus remissum, d. quo Carpzov. quest. 66. n. 8., existimemus, utrobique ad extra vagantem excurrimus rationem, quæ ab ordinariâ viâ & communi regulâ deflectit.) Illæ, inquam, simultaneæ, nostris in Legibus nulla permissione, nullaq; juris directione aliâ, quàm severâ solummodo, & adulteriis consimili pœnæ sanctione constrictæ atque dignæ judicatæ fuerunt. Nov. 117. c. 11. a. h. hodiè. C. de repud. P. H. D. art. 121. Carpz. d. quest. 66. n. 24.

IV. Est enim verò hic præcipuus Juris Civilis nervus atq; notissimus ejus usus, ut prohibitiones Juris naturalis, divini atque gentium, specialibus civilibusq; distributionibus atq; coercionibus nondum permunitas, ad certas & expressas, atq; etiam graviores quandoque pro moribus subjectorum, pœnarum sanctiones revocet, adeoque, ut elegantissimè Imperatores in l. 31. C. de adult. loquuntur, insurgere Leges, armari jura gladiò jubeat, ut exquisitis pœnis subdantur infames. Quò apprimè fac. quæ tradit Sutholt. de Jurisd. n. 8. & 9. quæ saluberrima antidota forsan & perveris illis Judæorum moribus sat in tempore obviare potuissent, si eos in tali Republica, quæ jam Dei gratiâ nostra est, vivere contigisset.

V. Misiss illis, nos in præsentis de successivis, omni jure permissis (quod probatione non magis, quàm Sol adventio lumine opus habet, adeò ut Alber. Gentil. osores earum haut injuriâ boves nominasse videatur, neque promissio viduitatis defuncto facta illas impedire possit Carpz. l. 2. d. 172.) acturi, describimus eas, quòd sint viri & mulieris (legitima) conjunctio, ab alterutro vel utròque post solutum prioris sui conjugii vinculum iteratò facta, individuam vitæ consuetudinem continens, liberos procreandi & mutui adjutorii causâ. arg. §. 1. I. de patr. potest. l. 1. ff. de R. N. junct. tot. tit. ff. & C. de divor. ibiq; Dd. Rubr. & tit. C. de S. N.

VI. Nimirum haut negabit ullus, differre ab invicè primas & secundas nuptias specie: quò positò, vera earum differentia specifica dabitur, iteratio, cœtera, quæ proximi generis,

ris, ipsis ad æquè cū prim. retinētibus cōmunia. Ad excluden-
 das tñ simultaneas, remotiore sub genere cōtentas, expressim⁹
 etiā in definitione necessariū antecedens s. causam earū sine
 qua non, nempe prioris vinculi dissolutionem; (quæ tam hic
 necessaria, ut quamdiu prius tenet matrimonium, omninò
 non possit fieri secundum, ita ut hoc de facto contractum, in-
 invalidum de claretur, & ad prius ante omnia restitutio faci-
 enda sit. *c. 1. X. de sponsal. & matr. c. 9. X. eod. c. 2. in fin. X. b. t. & si-
 mil. text. Wes. ff. de nupt. ult.*) cuius solutionis jure hodierno
 obtinentes modos, ut liberum nostris secundis aditum pate-
 faciamus, mox, sed breviter, recensēbimus distinctiūs.

VII. Desinit igitur prius matrimonium (1) per mortem;
 quæ quippe ut aliās omnia *N. 22. c. 20.* sic etiam matrimonium
 dirimit *1. Cor. 7. v. ult. c. fin. c. 31. q. 1. Wes. ff. de divort. Dn. Struv.
 Ex. 30. tb. 4.* Ac refertur hodiè huc etiam captivitas, quæ olim
 quidem distinctus modus ab hoc, referenda que ad posteriōrē
 censum erat; at hodiè, cū nuntius mortis certus requira-
 tur. *per autb. hodiè. C. de repud.* (non tamen observantur hodie-
 num solennitates ibi expressæ, secundum Canonist. *Brunne-
 mannus in l. 8. C. de repud.) c. in presentia. X. de sponsal. c. Dominus.
 X. de sec. aupt. Petrus de Greve Ex. 17. aph. 28.* (de cuius probati-
 one plura habet. *Carpz l. 2. d. 166. & seqq. Dn. Struv. Ex. 19. tb. 54.*)
 nihil nisi mors ipsa etiam hic per se rei causa est. Mortem
 spiritualement propter amplexatum Monachismum. *Nov. 22. c. 5.
 Nov. 123. c. 40.* quæ sponsalia de præsentī, quæ verum matrimo-
 nium sunt. *Sutb. d. 2. aph. 9. Petr. de Grene Ex. 16. tb. 22.* dissolvi
 volunt Pontificii. *c. 2. 4. 5. 6. 9. 14. X. de convers. conjug.* hodiè non
 agnoscimus, meliora jam edocti per purum Dei verbum, cu-
 jus unico dicto, illo Apostoli, *1. Cor. 7. v. 5.* omnes illas nugas
 confundimus: **Entziehe sich nicht / inquit ipse, et nes-
 dem andern / es sey dann aus beyder Bewilligung / et-
 ne Zeitlang / daß Ihr zum Fasten und Beten müsse
 habt / und kommet wieder zusammen / auff das euch
 der Satan nicht versuche / umb euer unfeuschheit
 wissen.** Nulla hic approbatio monachismi, quem quidem
 ipsi

ipsi colunt. Neque mors civilis hic consideratur, cum hodie nemo ex pœna servus fiat. *Nov. 22. c. 8.* ac si quis propter ingratitude in servitute (quæ & ipsa è republica nostra concessit) revocetur, per hoc tamen, tanquam malum superveniens, neque usum tori conjugalis præripiens, matrimonium dissolvi haut poterit.

VIII. Solvitur (2.) vinculum matrimonii propter adulterium, fornicationem, *ἡ ὁπρὲς αὐτῶν, Matth. 5. v. 31. c. 19. v. 9. Luc. 16. v. 18. Carp. I. Eccles. l. 2. d. 189.* (non obstante scilicet sententiâ, contra quam egregia argumenta deducit *Wesemb. d. l. n. 11.*) quò verbò comprehendi (vel saltem non excludi) *omnia delicta* adulteriò graviora aut paria, *quæ scilicet substantiam conjugii evertant*, ex S. Script. dictis & authoritat. cum Imperator. tum patr. veteris Ecclesiæ tradit *Wesemb. ff. de divort. n. 11.* idque propterea rectissime describit *Carpz. indefinite, violationem fidei ac thori conjugalis in prax. q. 52. n. 48.* adeoque conjux cum extranea quamvis soluta hic verum adulterium committit. *Carpz. in d. 5. quest. 53. n. 48. 5. seqq.* Hoc igitur casu, nisi reconciliatio aut condonatio tacita vel expressa intervenerit, parti innocenti (imò etiâ nocenti, si pœna eam nulla subduxerit, deficiente scilicet omni condonationis spe, *arg. 1. Cor. 7. v. 11.* indignitate suâ agnitâ, cum Magistratus cōsensu, mutatò sede fortunarum ac domicilii, & ut nuptiæ sine pompa celebrentur. *Carpz. d. l. def. 191. Kiz. de matr. c. 8. lb. 4. lit. l.*) si ipse continere nolit aut non possit, ad secunda vota conceditur transitus. *per all. text. 5. Dd.*

IX. (3) Dirimitur, matrimonium per & propter malitiosam desertionem. *1. Cor. 7. v. 15.* qui textus licet loquatur de fidei deserto ab infidei, attamen analogicè etiam ad conjuges Christianos non malè extenditur. *Petr. de Grev. d. Ex. 17. a. pb. 28.* Atque hæc desertio non absurdè adulterii s. fornicationis, latè hac in materia acceptæ *per trad. Wes. suprâ all.* quædam species dici posset, cum & ipsa fidem conjugalem, atque ipsum formale conjugii, nimirum individuum vitæ consuetudinem & perennem societatem conjugalem, *Sutb. d. 2. aph. 12.* perfidiosè destituat ac evertat; adeoque ad hanc non requiri-

mus

800

mus (1) ut discedens l. aliam uxorem duxerit, vel cum alia consuetudinem iniverit; quod quippe licet absit, nihilominus fecius, quoad propositum & effectum vera desertio esse potest, maxime quia rectè hic conjicitur, quòd cum illa plerumq; conspiret tacitum adulterium, *Carpz. lib. 3. tit. 15. d. 70. n. 1.* Neq; igitur obstat, quod Salvator Noster solù adulterium legitimam divortii causam dixerit; cum eò non excludantur delicta majora aut paria, matrimonii substantiam evertentia, imò in ipsa illa Salvatori usurpatâ voce hæc omnia comprehendantur. *Wes. d. l.* Nec (2) requirimus cum *Pontif. & Canonist.* ut constet de morte conjugis desertoris, cum textus quos illi pro se adducunt ex *LL. auth. bodiè. C. de repud. Nov. 117. c. 11.* de absentia necessaria ac probabili v. g. militia loquantur. Potest tamen etiam, quod hic obiter notamus, in absentia probabili, modò de vita absentis incertum sit, processus desertionis institui, atque eò per sufficientiâ intervalla absolutò, conjugis domi relicto ad novas nuptias facultas permitti *Carpz. l. 2. def. 170. Struv. Ex. 19. th. 54.* sed hoc non fit propter talem absentiam, sed propter præsumptam mortem, aut absentia adjectam malitiosam desertionem.

X, (4) Causa divortii est Defectus & error qualitatis virginalis. *Suth. 2. 53. Carpz. quest. 63. n. 53.* cujus rationem convenientem quandam adsignat *Dn. Struvius Ex. 29. th. 25.* quia, *inquit*, cum copula extra matrimonium sit illicita, adeoque virginitas ad matrimonium usq; servanda, qf. tacite de illa matrimonium ineuntes sibi invicem dant fidem, unde silentata reconciliatione Sponsus gratiam huic tacitæ datæ fidei violatæ facere nolit, rescinditur matrimonium. Propiorem ex parte tangit *Arumæus D. 15. th. 6.* quia, *inquit*, de matrimonii substantia sic est castitas, ut dissolvi illud adulteriò certum sit. *Matth. c. 5. & 19.* facilius ergò & longè justius non contractum impediatur, quoniam, ut *Dd.* notant leviori occasione quid prohibetur, ne fiat, quàm ut factum dissolvatur. *Hæc illi.* Nos ut in hac re gravissima soliditatem veritatis instrueremur penitiùs, fundamenta totius causæ tali modo ivimus repetitum; nimirum, cum Divina

B

Beni-

Benignitas in principio rerum, ipsoq; creationis jam tandem
absolvendo Nobilissimo opere, præprimis talem inter homi-
nes ipsos contractum instituerit, ut quivis pro inevitabili hu-
manæ indigentia subsidio vitæ sibi socium adscisceret, cuique
præ suis ipsius parentibus arctiori copula adhereret, *Gen. 2. v.*
18. & seqq. statim inde simul exclusum contrarium, taciteque
prohibitum, ne alius præter matrimonium liceret connexio:
quod quidem, nisi mox consecutus protoplastorum lapsus,
strenuè ab omnibus postmodum in omne ævum observatum
fuiſſet; Verùm postquam ille concreati luminis obfuscor,
atque justitiæ ac virium destructor, hodiernum, eheu! largi-
ter deplorandus, invasit, denuò eandem legem expressè re-
petivit Deus in 6. præcepto Decalogi, ibique, ut orthodo-
xorum unanimis explicatio, omnis generis commixtiones
extra matrimonialem conjunctionem prohibuit: quo etiam
tendit illud Apostoli: *Die Ehe soll ehrllich gehalten se. Die Hu-
rer aber &c* & satis apparet hoc etiam exinde, quòd Deus pro
sanandis q; violatis matrimonii legibus de corrupta à corru-
ptore in matrimonium ducenda legem præscripsit *Exod. 22.*
v. 16. Quò positò, sequitur, quòd non saltem copula extra
matrimonium sit illicita, sed quòd etiam per illam in futurum
matrimonium peccetur, illudq; q; quodam antecedenti adulte-
rio cõmaculetur. Quæadmodum igitur ex supervenienti adul-
terio matrimonium dissolvitur, ita quoque ex præcedenti, si
per reconciliationem ei mederi non possit, illud rescindi pos-
se consentaneum est. Quamvis n. adhuc incertum erat virgi-
ni, cum quonam ipsi olim futurum esset matrimonium, sci-
vit tamen atq; scire debuit, quòd ipsa jam lasciviendo ac ma-
trimonii legibus insultando in illud gravissimè peccatura, a-
missaque castitate & virginitate, q; quodam morali atq; le-
gali puri matrimonii requisito, sese illò prorsus indignam
redditura sit, adeò ut nisi quis post sciens volens ejus delicti
gratiam sibi faciat, vel & ipse sibi fortean meliora non con-
sciens castitatem sui q; deque habeat, haut dubiè ætatem suam
jure meritò sibi innuptæ vivendum futurum sit. (Quam
difficultatem obtinendi postea à sponsi extra dubium inter alia
divie

100
807.

Divina Majestas respiciens satis salubriter de corrupta à stu-
prante in matrimonium adsciscenda, nec unquam dimittenda
(er kan sie nicht lassen sein lebenslang/) expressâ sanctione cu-
vit *Deut. 22. v. 28. § 29.*) Quòd si ergò quis ignorans talem
duxerit, cum ipse sc. suam pudicitiam integram usque huc
servasset, (aliàs n. ei honestas patrocinari non debet, qui ipse
honestatis decus violaverit. *Dn. Richter decis. 90. p. 1. & legis
auxilium. 37. in fin. ff. de Minorib.*) adeoq; spe omnino puri ac ca-
sti matrimonii jam olim à Sponsa sua violati sese immeritò
fraudatum inveniat, juri sanè non absolum fuerit à contami-
natrice concedere separationem, ni condonare velit. Cui
sententiæ etiam concordant expressæ leges divinæ, *Deut. 22.
v. 22.* quas si in hoc casu jure civili non deciso sequuti fueri-
mus, vix est, ut à veri scopo aberrare dici mereamur, *inquit
Arum. d. l.* Paret itaque, ut putamus, de jure divino atque
etiam naturali connato hæc sese omninò rectè habere, adeo-
que non magnoperè curandum, quicquid tandem jus Civile
hac in parte statuerit vel prætermiserit, quippè quod in cau-
sis matrimonialibus hodiè præ divino non attenditur. Videtur
tamen etiam inibi idem benè quoad sententiam comprehen-
sum esse, *per l. 11. §. 5 ff. de A. E. & V.* ubi si quis ignorans pro vir-
gine foeminam fraudatus emissit, datur contractus rescissio.
Neque n. debet alteri per alterum iniqua conditio inferri *l. 24.
ff. de R. J.* & justa ignorantia ac probabilis error facti alieni
nemini fraudi esse debet. *l. 3. pr. ff. ad Maced. Add. §. ult. ff.
de adult.* ubi stupri datur accusare eam, quam quis jam corru-
ptam ignorans duxit in matrimonium, ut ibi ex contrario
sensu colligitur. *Carpz. in prax. p. 2. quest. 63. n. 59.* In
ea sanè, quæ jam desponsa corrumpi sese præbuit, satis
expressus est textus in *d. l. 13. §. 3.* de quo casu etiam loqui vide-
tur Leo Imperator in sua *Nov. 93.* eoque ipse injuria priores
Leges prætermisionis cujusdam insimulaverit. Neque talis
casus etiam de Jure Divino ullum dubium habere potest, *per
Deut. 22. v. 23.* & quia sponsa in matrimonium jam inchoatum

adulterium committit. Dissentiunt à suprâ disputatis Canonistæ, & eorum sententiam, postquam benè longè disputavit, approbans *Wesemb. w. ff. de nupt. n. 8. Brunnem. in l. 3. C. de repud.* qui ibi Canon. sententiam in Consistoriis recipiendam svadet, ille autem contra eam nihil admodum firmi, in quo pia mens acquiescere possit, adduci posse existimat. Attamen contrarium patet ex deductis, quamvis satis cautè in hujusmodi casu procedendum esse hujus nostræ sententiæ autores & fautores semper svadeant, & ipsi putamus, si virgini invitæ talis vitiatio accesserit, ipsi omninò parcendum esse, cum nihil deliquerit, neq; verò sine præexistente culpa poena alicui infligenda sit. *l. sancimus C. de penis.* Quinimò licet peccaverit volens, post lapsum tamen dolenti animo magis sedula castitatem custoditum iverit, tunc sanè Sponsus eam ex tali causa repudians in conscientia parum tutus esse poterit. Dissentiunt etiam quidam ita, ut tale matrimonium retrò nullum declarandum existiment, propter dolum & defectum quendam qualitatis essentialis, *Arum. d. l. Dn. Schröter. in not. ad Subt. disp. 2. d. aph.* Verùm cum expetatur plerumque semper virgo non propter virginitatem præcisè, sed propter formositatem, amabilitatem, divitias, &c. nullam etiam hic dabit simulata virginitas ipsa per se causam contractui. Et licet vel maximè daret, domi tamen adhuc controversum est illud principium, quod ipsi dolo danti causam contractui annectunt, & est hic materia ab aliis contractibus diversissima, nec virginitas propriè quædam matrimonii qualitas essentialis, uti satis benè tradit *Sutholt. d. D. 2. aph. 52. & 53.*

XI. Impotentiam generandi (præexistentem sc. & ab altero, qui sciens aliàs non contraxisset, ignoratam. *Struv. Ex. 30. lb. 40. non supervenientem c. bi, qui 32. q. 7.*) quod attinet, de qua in *Nov. 22. c. 6. c. quod 27. q. 2. l. 10. cum auth. seqq. C. de repud.* huc, ubi verum quoddam matrimonium præsupponimus, minus rectè referrî posse nobis de facili persvademus, illis assentientes, qui propter hunc errorem, tanquam circa qualitatem essentialem commissum, matrimonium jam ante nullum

802

lum esse statuunt *Sutb. d. D. 2. apb. 49. 50. Gratianus post c. quod
autem. 27. quest. 2. Can. in c. 1 c. requisivisti. 3. q. 8. c. 5. c. laudabile. c.
fraternitas. X. de frigid. & malefic. Dn. Struv. Ex. 29. tb. 21. 25. Ex. 30.
tb. 40. adeoq; hoc casu rescissione nullâ opus, & quanquam
requiratur sententia quâdam declaratoria, propterea tamen
anteecessisse verum quoddam matrimonium, & aliud novum
contractus secutus secundæ nuptiæ proprie dici haut potest. Si-
militer sese res habet cum id genus pluribus, ut in morbo son-
tico. *Struv. d. l.* Si erratum sit circa statum, necessitudinem,
personam, vel si contractum sit ob metum, in furore, vel
profunda ebrietate, &c. quibus speciebus regulariter (dantur
n. exceptiones non unæ, ubi matrimonium ab initio firmum
contrahitur, ita ut postmodum ex aliis, quàm recensuerim,
causis dissolvi non possit,) verum & perfectum matrimoni-
um ab initio non contrahitur *Sutb. d. l. Wes. w. ff. de nupt. & d. di-
wort. n. ult. in fin. Brunnem. in repetit. π. Wesemb. ff. de nupt. quest.
40. & seqq.* Circa supervenientem impotentiam, si illa ex
culpa impotenti contigerit, tunc etiam cum sano & inno-
cente ad novum matr. contrahendum dispensari posse, credit
Panormit. in c. ex literis. in fin. X. de frigid. & malefic. Quibus si-
milia habet *Rennem. in Jurispr. Rom. Germ. m. 1. D. 42. tb. 36. lit. C.*
D. existimans, ob supervenientes ex culpa casus atque mala,
si per ea domestica conversatio & usus tori conjugalis omni-
nò sit præreptus, sanæ & juveni parti, si se aliter continere nò
possit, alias nuptias, causâ cognitâ, si infirmæ de cura & ali-
mentis fuerit prospectum, maximè si fiat cum illius consen-
su, non esse interdictas. Quod nos in medio relinquimus,
illud hodiè vix à quibusdam Consistorialibus, nimis quàm
anxiè verbis Christi *Matth. 5. 19.* inherentibus, impetratum
iri benè memores. De hoc sanè minus dubitandum hîc fue-
rit, si quis se dolosè inhabilem constanti jam matrimonio
reddat, quia ipse tunc societate & fidè conjugale perfidè dese-
ruisse verè judicari posset, benè omnino innocenti separa-
tionem & nova vota concedenda fore; quo quippe faciunt
supr. allegata, quod in vocabulo *ωπρωτίας* non, excludantur
delicta*

delicta majora aut paria, quæ sc. substantiam Conjugii, (quæ est Individua vitæ consuetudo, procreationis & adjutorii finem annexum habens,) evertant.

XII, De eo sanè non immeritò quæri possit, *annon* quandoque propter intolerabilem & insanabilem sævitiam, insidiarum vitæ structionem desperabilem, aut capitales & percontumaciam alterius irreconciliabiles inimicitias, omnis matrimonialis affectionis & cohabitationis expertes, parti alteri, maximè omnimodò innocenti, quoad ipsum vinculum separatio, adeoq; ulteriora vota contrahendi facultas permittenda sit? Quod nos propter suprà sæpiùs ex Wesemb, circa continentiam & generalitatem vocabuli *ωσπεύας* adductas rationes, indeque exstructam regulam, hac in materia, ut putamus, verè auream, & quia ejusmodi perfidia non minus, imò quandoq; magis, ac ipsum adulterium (specificè sic dictum) vel malitiosa desertio conjugalis societatis fidem atque ipsam ejus substantiam, (Individua siquidem consuetudo est, talem se in omnibus exhibere conjugi, qualis quis ipse sibi est & esse debet, c. *beata Maria. 27. q. 2.* & idè per separationè volutatis, s. præfractè destituētis fidè pactionis conjugalis matrimonij solvitur. *arg. c. omnis & seqq. d. q.*) fūditus evertat, nec ex malitia alterius alteri hac periculolissima & iniquissima conditio, perpetua nimirum carentia matrimonialis sublevaminis inferri, & quasi quidam laqueus Diabolicæ tentationis injici de *beat. Cor. 7. v. 5. 15. 35.* non irrationabiliter, nec impiè tentari, & ex gravi causa, quam ipsam præsupponimus, fieri posse putamus, *cum Philipp. in L. d. conj. & Chytrao in comm. Marc. 19. Beato Luthero, qui Judicis arbitrio relinquit, qualiter consulere velit, Wigand. in s. lib. d. divort.* eò proclivius, quòd propter insidias ad actum proximum pertentas capitalis, & in reliquis casibus propter inemendabilem adversus divinas conjugii Leges continuatam perfidiam religationis vel consimilis pœna ejusmodi refractario atq; nebuloni irrogari possit, & sanè debeat. Vergerent enim hæc delicta in fornicationem & adulterium quoddam; (id quod etiam carnaliter datâ occasione à perfido coadmitti, similiter, ut in malitiosa desertione, his quoq;

for

803

fortissimè conjecturari potest,) at illud, si leviter, relegatione
tamen puniri, de jure notum est. Non obstat textus Matth. 5.
v. 31. 32 quia ibi talis repediata intelligitur, quæ tali repediatio-
ni & ipsa leviter consentit, nec prius omnibus reconciliationis
mediis usa, ipsaq; Magistratûs, (ut qui jam nunc talem repudi-
ationem omninò non probaturus, nec inde statim liberam à vincu-
culo repediata pronuntiaturus esset,) hanc ad rem autori-
tate neglectâ, ad alterum virum venit. Loquitur n. Salvator
Noster & l. satis clarè de nudo secundum morem Judaicum ipso-
rum divertentium factò, & ausu repudiatae levi ac proprio, cum
dicat: repudians facit, i. ansam & occasionem reddit; ut repu-
diata moechetur, i. ut illa tali improbâ repudiatione acceptata,
credens se nunc statim solutam & liberrimi arbitrii dehinc ex-
istentem, alteri se, quantum quidem in ipsa est, primo quoq;
tempore jungat, adeoq; moechetur. Neq; obstat, quòd solum
adulterium (de Chebruch /) legitima causa ibi exprimitur, si-
quidem tam strictè verbo illo inherendum non esse, jam supra
aliquoties confirmavimus, & aliàs nec Apostolus de cœrtionem
adjicere potuisset, quâ cum hæc talia delecta in effectu coinci-
dunt. Momentosa quidem est regula illa divinitus tradita:
*Quod DEUS conjuxit, homo ne separet, Matth. 19. v. 6. Wes. w. ff.
d. divor. n. ult.* Sed præterquam quòd CHRISTUS ibi de ipsis
conjugibus divertentibus loqui, eisq; solitum improbabilem
morem divertendi denegans, Magistratûs Officium ex justa &
urgenti, causa separationem fieri permittenti non omninò exclu-
dere videatur; probè advertendum quoq; est, quòd hodiè in e-
numeratis casibus Magistratus diremptionem matrimonii ipse
non faciat (imò magis ad id conservandum legitima omnis ge-
neris remedia adhibeat, & jam etiam fracti reconciliationem
semper svadeat;) sed quòd ipse omnibus tam conservandi, quam
reconciliandi jam frustra adhibitis mediis, innocenti parti, id
urgenti, absolutionis sententiam qf. declaratoriam (uti docuit
nos jam olim Magnificus Dn. Præses, Excellentissimus Utriusq;
Juris Antecessor ac Præceptor noster dexterrimus in *præl. publ.
super Inst. I: CC.*) de promat, (quo tendit illud, quòd dr. in *e.
quos DEUS 33. q. 2: non homo se parat, quos pœna condemnat,*
quos

quos reatus accusat, quos malificium coarctat. Add. Zangerus *in c. 7. X. d. sent. & re jud.*) eiq; ne præter jura & merita diutiùs, non absq; præsentissimo periculo, infirmitatis illò remediò ac humanitatis solatiò careat, ad novas nuptias transitum permittat, nocentem autem satis graviter pro qualitate delicti puniat atq; coerceat. Quod omninò melius, quàm CC. illa, quoad thorum saltem & mensam separatio, eo inducta, *ut vult Wes. d. l. ne facilè solverentur conjugia, & spes reconciliatiònis velut ex quad. necessitate major remaneret.* Verùm enim, neq; hic ex facili fit separatio, neq; præter ipsa jura divina conscientiosi esse, nec iniquas & intolerabiles condiciones innocentibus consuere, inq; præcipitium malorum dare, malos autem pulpate debemus. Ac si ipsi tam rigorosi sunt in concedenda totali separatione propter adulterium; (quod ipse DEUS concedit, *loc. all.*) cur tam faciles sese præbent divertentibus ad Monachismum? ex causa sanè etiam expressè divinis literis prohibita. *1. Cor. 7. v. 8. De sententia contra matrimonium ab causam fornationis lata, an illa in rem judicatam transeat, & quando propter errorem revocari possit, ac conjux conjugii restitui debeat, vid. Zanger. in d. c. 7. X. d. sentent. & re judicat. n. 52. & seqq. usq; ad n. 93. plura hic non addimus,*

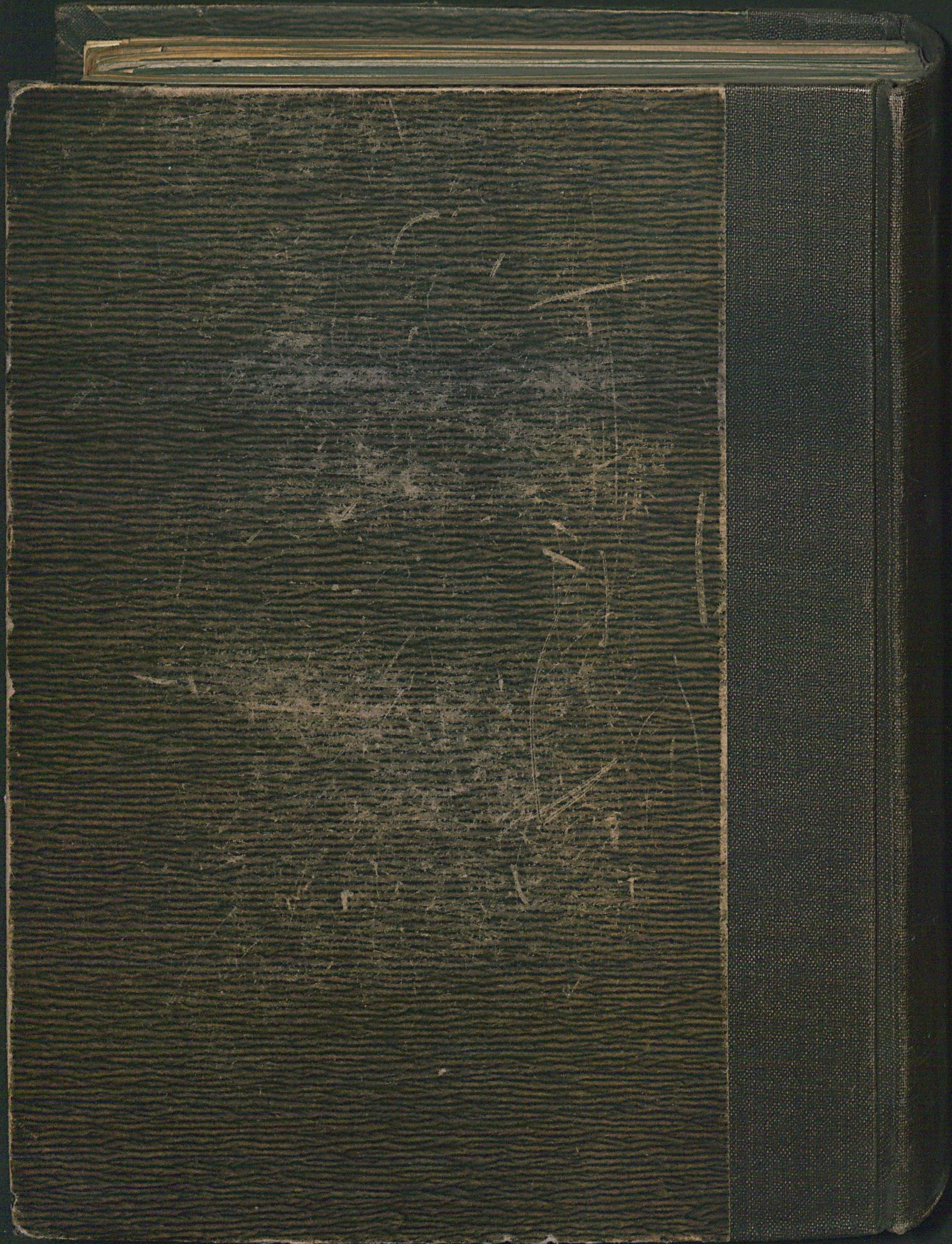
Remotò sic primarum nuptiarum impedimento, jam nunc ad secundas datur transitus: Ubi tamen ante omnia accuratius disquirendum inter casus, personas & licentiæ modos. Cœterum pro temporis ratione tela atq; vela hæc nostra nunc quidem contrahimus, proposituri, quæ restant, alio tempore, datura sic, ut speramus, atq; auxiliatura profundissimâ Benignitate Divina: Cui sit Laus, Honor & Gloria, in sempiterna secula!

X2615925

VDA7

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

IS Noster benè beateq³ vertat! ~~D. XXXIIA.~~
TATIO JURIDICA 796.
węgry. w. d. n. 1668
DE 36

UNDIS IPTIIS,

Ayit tm. de Givortyr

Quam,
m Collegio approbante,

UB PRÆSIDIO

VIRI

NOBILISSIMI, AMPLISSIMI,

ARIS ZIEGLERI,

cessoris in hac Academia, fa-

niss. ac Potentiss. Electoris Saxo-

cultatis Juridicæ Ordinarii, nec non,

Provincial. Consistorii Ecclesiasti-

s Assessoris gravissimi, dignis-

fimi,

ac Præceptoris sui plurimum

Observandi,

ico Examini submittit

AUTOR

ANUS WEGNER!

ennebergiâ-Francus.

ATHENÆO ICTORUM,

d. Maij.

Typis Johannis Haken, 1668.

70